

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Birey, Cinsiyet ve Kùltürel Farklılıklar

İnsanların mekân, zihin ve davranıőa dair etkileri davranışsal yaklaőımın beőeri coğrafyaya yaptığı önemli katkılardandır ve birçok yönden farklılaőmasının tanınmasına katkıda bulunmuőtur. Ayrıca davranışsal coğrafyacılar bu varyasyonlarla sistematik çalıőmalara katkıda bulunmaktadırlar. Bu varyasyonlar en temel düzeyde, bireyin kişisel özellikleri olarak cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf, yerleőim ortamı, entelektüel yetenekler, eğitim altyapısı, dil ve daha pek çok farklı deđiőkene göre toplanabilir.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Birey:

İnsan topluluklarını oluŐturan, insanların benzer yanlarını kendinde taşımakla birlikte, kendine özgü ayırıcı özellikleri de bulunan tek can, fert. Topluları oluŐturan ve dűŐnsel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her biri, fert (TDK, 2018). Bireyin ve toplumun gereksinimlerini dikkate alarak geliştirilen genel amaçlar öğrencilerde var olan özellikleri bir yetiŐkinden beklenen davranıŐlara dűnűŐtirmede izlenecek süreci yönlendirir. Eđitim kurumu, belirli bir öğrenme ortamı oluŐturarak öğrencilere yetiŐkinlikte beklenen davranıŐları kazandırmaya çalıŐır (Ergun, 1999: 193).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Bir toplum; varlığını sŸrdŸrebilmek için, toplumu oluŐturan tŸm bireyleri, amaçlarına gŸre eğitmek, yetiŐtirmek ve yŸnlendirmek durumundadır. Bu zorunluluk;

- + "Bireyin topluma uyumunu sağlama,
- + "Toplumun moral değerlerini yŸkseltme,
- + "Bireyin kiŐiliđini geliŐtirme,
- + "Bireyin mesleki yeterliliklerini artırma, vb. içermektedir (Adem, 2000).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Birey kavramı, siyasi sistemlerin temel kavramlarından biridir. Bireyin ele alınış tarzına göre siyasi sistemler farklı biçimlenmektedir. Tarih boyunca değişik hukuki ve siyasi sistemlerin bireyi farklı farklı konumlandığı, birey kavramının yüzyıllar boyu içi boş bir kavram olarak kaldığı, ancak modernitenin ortaya çıkışıyla birlikte bu kavramın gerçek bir tartışma konusu olmaya başladığı söylenebilir. Bilinmelidir ki, bugünkü demokratik ülkelerin bireye atfettikleri önem kabul görünceye kadar çok ama çok uzun bir zaman dilimi geçmiştir (Üskül-Engin, 2014: 201).

Batı'da birey kavramının kabulü ile laiklik arasında da sıkı bağlar bulunmaktadır. Bireyin değer kazanmaya başlamasıyla, düşündüğü için var olan insan, inandığı için itaat eden insandan ayrılmakta ve akıl inançtan sıyrılarak bilimsel düşüncenin oluşturulmasının temellerini yaratmaya başlamış ve laikliğin temellerini atmıştır (Üskül, 2003:46-47).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Günümüzde laik ve modern kelimelerinin sık sık devlet kavramıyla beraber anılması alışılmış gelse de, devlet düşüncesinin modern anlamda doğabilmesi için dünyevi iktidarın ruhani iktidarı içinde erittiğini görmek gerekmektedir (Akal, 1998: 322).

Ortaçağ'da yasayı söyleyen Tanrı'dır, yöneticiler yasayı uygulayan konumundadır, oysa Modernite ile birlikte yasanın uygulanmakla yetinilmediğini, onu söyleme işlevine de el konulmaya başlandığı ve yasanın dünyevileşmesine yol açıldığı görülmektedir (Akal, 1998: 338).

Kutsallık alanını bünyesinde taşımış olan Kilise, önce modern krallık döneminde daha sonra da ulus-devlet karşısında erimiştir. Bu nedenle denebilir ki, ulus-devlet, egemenlik gibi kavramlarının ortaya çıkardığı modern devlet yapısının belki de en ayırt edici özelliklerinden biri laikliktir. Bugün laikliğin en basit tanımı olarak kullandığımız “din ve devlet işlerinin ayrılması” aşamasına gelebilmek için “din ve devlet işlerinin birleştirilmesi” diyebileceğimiz bir dönemden geçilmiş olması ilginçtir (Engin, 2014: 205).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Descartes'la başlayan “*ben*” söylemi, kuşkuculuk, aklın öne çıkması, insanı “*biz*” denen toplum fikrinden kopmaya ve bireyi kabul etmeye götüren adımların başında gelir ki (Lavergne, 1959/akt: Üskül Engin, 2014), buna ilk karşı çıkan, insanı “*biz*”in içinde algılayan Katolik Kilisesi olmuştur (Gökberk, 1990:276). Ortaçağ siyasi kuramına göre, devlet iktidarı tabii hukukun altında, pozitif hukukun ise üzerindedir (Gierke, 2000: 132). Bu hiyerarşik konumlandırma sayesinde kökeni Tanrı’ya dayanan tabii hukuk vasıtasıyla, Kilise devleti yönetenleri denetim altında tutma hakkını kendilerinde görmektedirler.

Kilisenin tabii hukuk vasıtasıyla ustun bir güce dayanan kuramının sarsılması anlamına gelen bu sorgulama, aynı zamanda Avrupa’da ekonomik bir gücü de elinde bulunduran Kilise’nin ayrıcalıklı konumunu sarsmaktadır. Bu nedenle Descartes gibi düşünürlerin ve âlimlerin eserlerin yasaklanmasından, birçok insanın dinden sapmaları bahanesiyle engizisyon mahkemelerinde yargılanmaları ve ölüme mahkûm edilmelerine dek uzanan yelpazede hep Kilise’nin var olan konumunu koruma cabası bulunmaktadır (Gökberk, 1990:276).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Avrupa uygarlığı açısından özellikle hukuk alanında önemli bir yeri olan ve bu yeri hala koruyan Roma İmparatorluğu, birey kavramı konusunda hukuktakine paralel bir ilerleme kaydetmemiştir. Romalıların istilacı oldukları, bu nedenle askerliğe felsefeden daha çok değer verdikleri ve pratik çözümler peşinde koşmaları nedeniyle günlük sorunları çözecek bir hukuk sistemi yarattıkları bilinmektedir (Engin, Karaman, 2006: 255).

Antik Yunan sitelerindeki benzer bir yapıyla Roma vatandaşı olan *özgür erkek yurttaşlar* belirli hak ve özgürlüklere sahip olmuşlar, kölelik ekonomik nedenlerle korunmuş ve *kadınlar* da mutlak bir *erkek egemenliği* altında yaşamak durumunda kalmıştır. Kadınlar doğumdan erişkin olana dek '*yetişkinlik öncesi*' adı verilen bir vesayet altındadırlar, daha sonra da kocalarının ya da babalarının vesayeti altında kalırlar ve bu durum kamu hukuku alanında hiçbir hakları olmamasına, özel hukuk alanında ise sınırlı haklara sahip olmaları sonucunu doğurmuştur (Engin, Karaman, 2006: 259).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Bu hukuk sistemi öyle egemen ve güçlü bir erkek imgesi yaratmıştır ki, aile reisinin özerk bir birlik sayılan aile üzerinde mutlak yetkileri vardır, bu yetkiler yaşam ve ölüme karar verme yetkisini de kapsamaktadır. Dolayısıyla Roma hukukunun herkesi eşit olarak kabul etmediğini, statüler yarattığı, herkesin hukuk karşısında aynı korumadan yararlanmadığı ve özgür erkek yurttaşların diğerlerine oranla öncelikli ve ayrıcalıklı bir konuma sahip olduğu anlaşılmaktadır (Schwarz, 1965/akt: Engin, 2014:203).

Düşünce tarihinin ilk dönemlerinde bütünü parçadan önce geldiği, sitenin ya da polislin yani içinde yaşanan toplumun varlığının orada yaşayan insanlardan yani bireylerden daha önemli olduğu bir gerçektir (Ağaoğluları, 1994:316-7). O dönemlerde yaşanan toplumun devamının sağlanması için savaşı ve bu uğurda ölenlerin ne derecede yüceltildiğini hatırlamak ya da uç dört çocuk doğurmadan kadınlara miras hakkı vermeyen hukuk sistemini hatırlamak (Engin, Karaman, 2006: 259) bile buna başlı başına kanıt oluşturur (Kantorowicz, 2000:110-11).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Birey kavramının doğduğu topraklardaki entelektüel birikimden, uygarlıktan söz ederken, bu uygarlığın her yönüyle mükemmel olduğunu söylemek mümkün değildir. Modernite, kendi içinde sorunsuz bir cennetin tarifini verememektedir (Özcan, 2008:3).

Kadınların erkeklerle eşit olma cabasının çok geç ortaya çıktığı ve bu çabalar hala devam etmektedir. Aydınlanma felsefesi düşünürlerinin “eşitlik, özgürlük, kardeşlik (*fraternite*: erkeklerin kardeşliği)” mottosunun erkekler için düşünüldüğüne ilişkin donemin filozoflarının eserlerinde birçok ipucu yakalamak ne yazık ki sıklıkla mümkündür (Üskül-Engin, 2009).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Batı uygarlığının filizlendiği coğrafyada tđm bu hđmanizmanın yaratıcısı ve uygulayıcısı olarak gđrđlen erkeklerdir ve yukarıdaki ağıklamalarda yer verilen bireyin eril olduğu gđrđlmektedir. Burjuva ahlakı kadının ev iŐlerinden, aileden ve çocuklardan sorumlu olduğu dđŐüncesindedir. Kadın ilk planda, sadakat bekçisi evli bir kadın ve annedir, başka konularda edilgendir, kendi başına hareket kabiliyeti yoktur, ev dıŐında bir başka yaşam alanı bulunmamaktadır. 1900'lere dahi yaklaŐırken Avrupa'da ne eşitlik isteyen ne de bilimsel alanlarda çalıŐan bir kadın zđmresine rastlanmaktadır (Rullman, 1996: 207-211).

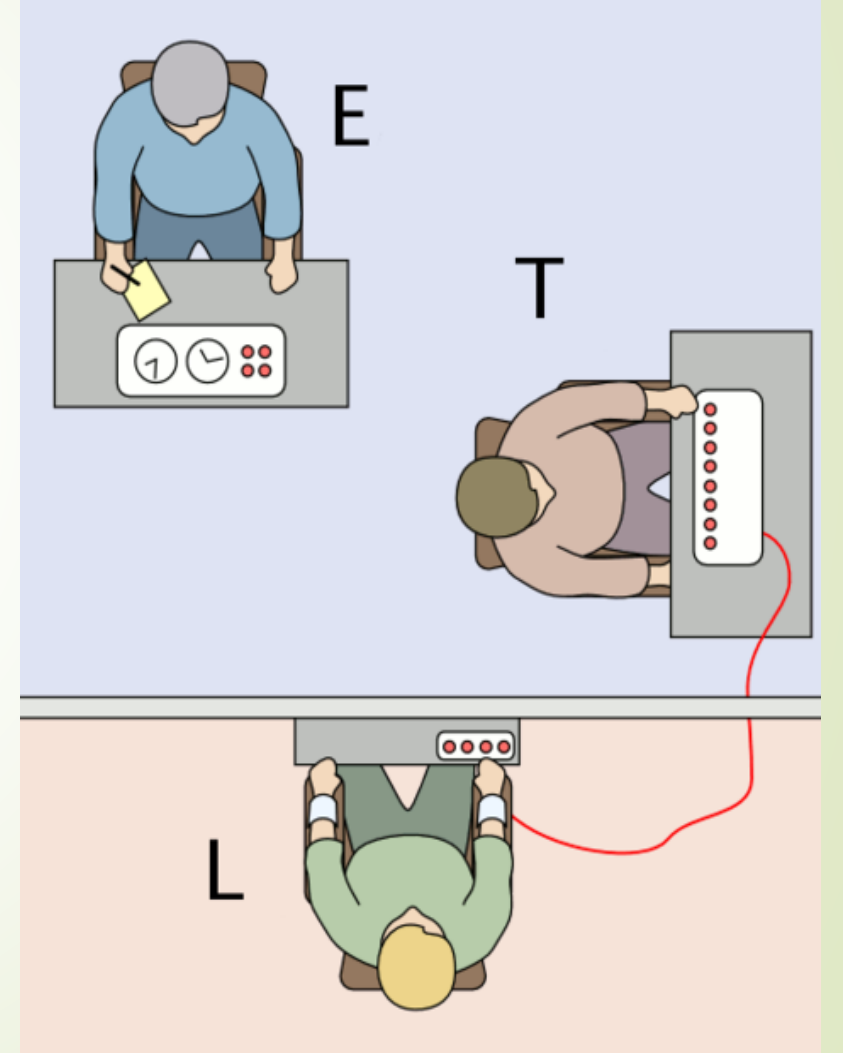
DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Milgram Sosyal Deney- 3

Yale Üniversitesi'nden psikolog Dr. Stanley Milgram tarafından yapılan bu deney, insanların otoriteye nasıl boyun eğdiklerini anlamak amacıyla 1961 senesinin Temmuz ayında yapılmıştır. Deneyin kilit noktası, deneklerin şahsi vicdanlarıyla çelişen unsurların varlığına karşı otoriteye nasıl boyun eğdiklerini gösterebilmektir.

Deney, Kudüs'te görülen bir Nazi savaş suçlusu olan Adolf Eichmann'ın davasının başlangıcından 3 ay sonra yapılmıştır. Milgram'ın deneyine ilham veren soru şudur:

"Soykırımın sonuçları, Eichmann ve benzerleri tarafından da benimsenmekte miydi, yoksa bu kişiler, otoriteye boyun eğdikleri için mi soykırım yaptılar?"

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

- Bir diğer deyişle Milgram'ın deneyi, kişilerin şahsi görüş, düşünce ve vicdanlarına rağmen otoritenin emirlerini yerine getirmeye olan yatkınlıklarını analiz etmek amacıyla yapılmıştır.
- Deney içerisinde 3 kişi bulunmaktadır: denek (T ile gösterilmiştir), aktör (L ile gösterilmiştir) ve araştırmacı (E ile gösterilmiştir). Araştırmacı, otoriteyi temsil etmektedir ve emirleri veren taraftır. Denek, öğretmeni temsil etmektedir ve otoriteden gelen emirleri uygulayan konumundadır. Aktör ise öğrenci rolündedir ve öğretmenden gelen uyarılara maruz kalan taraftır. Burada, "aktör" denmektedir, çünkü esasında öğrenci konumunda olacak kişi, deneyi düzenleyen araştırmacı tarafından önceden bilgilendirilmiştir ve rol yapacaktır. Ancak bunu denek bilmez.
- Deneyden önce, denek ve aktör olan kişiye, rollerini belirlemek üzere, sanki rastgele belirleniyormuş etkisi yaratmak için üzerinde roller yazılı iki kağıttan birini rastgele seçmeleri istenir. Esasında iki kağıtta da, "öğretmen" yazmaktadır, dolayısıyla denek olacak kişi kesinlikle öğretmen olacak, önceden ayarlanmış aktör ise öğrenci konumunda kalacaktır. Bundan sonra öğretmen ile öğrenci birbirinden ayrı odalara konur.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

- Öğretmen rolündeki deneğe, deney öncesinde bir şok verilir ve kendisi, deney sırasında öğrenciye şok verdiğinde öğrencinin deneyimleyeceği acıyı deneyimlemesi sağlanır. Sonrasında, kendisine birkaç çift kelime verilir ve öğrenciye bu kelimeleri öğretmesi istenir. Öncelikle, elindeki listedeki sözcükleri aktöre, yani öğrenciye okur. Sonrasında, bir kelime ve o kelimeyle eşleşebilecek 4 şık okur. Eğer ki öğrenci, hatalı şıkkı seçerse, öğretmenin kendi eliyle elektrik şoku vermesi gerekmektedir. Her bir hatalı cevaptan sonra elektrik şokunun şiddeti 15 volttan başlayarak, her sefer 15 volt arttırılacaktır. Eğer ki öğrenci doğru cevap verirse, öğretmen bir sonraki soruya geçecektir.
- Denek konumunda olan ve öğretmen rolündeki şahıslar, öğrenci konumundaki aktörlerin gerçekten de şok aldığını sanmaktadırlar. Halbuki, herhangi bir şok uygulanmamaktadır. Aktörün bulunduğu ayrı odada bulunan bir ses kayıt cihazı sayesinde, her bir elektrik şoku seviyesi için ayrı bir ses verilir ve aktör, gerçekten acı çekiyormuş gibi inler.
- Deneyin can alıcı noktası burada başlar. Kimi denemede, aktör, rollerin belirlenmesi sırasında deneği, kendisinde bir kalp sorunu bulunduğuna ikna ederek duygusal bir koşul oluşturur. Kimi denemede ise bu yapılmamıştır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

İki durumda da, her yanlış cevaptan sonra verilen şoktan ötürü aktörün verdiği tepkiler (bağırma, inleme, ağlama, vs.) artar ve bir noktadan sonra aktör, duvarlara vurarak acıyı iyice anlatmaya çalışır.

Denek konumunda olan öğretmen, eğer ki bunlara dayanamayarak deneyi durdurmak isterse, ona her talebinden sonra araştırmacı tarafından kendisine şu cümleler söylenir:

1-Lütfen *devam edin*.

2-Deney gereği *devam etmeniz* gerekmektedir.

3-*Devam etmeniz* gerçekten çok önemlidir.

4-Başka seçeneğiniz bulunmuyor, devam etmek *zorundasınız*.

Eğer ki 4 durdurma denemesi sonrasında, denek halen durdurmak isterse, deney gerçekten de durdurulur. Eğer ki otoritenin bu emirlerine boyun eğecek olursa, deney her yanlış cevapta 15 volt arttırılacak şekilde şokların denek tarafından, kendi elleriyle uygulanmasıyla devam eder.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Deneyde, deneğin, aktörün durumuna yönelik sorularına karşı da ön cümleler belirlenmiştir. Örneğin, eğer denek, öğrencide kalıcı hasar olup olmayacağını sorarsa, kendisine şu söylenir:

"Her ne kadar şoklar acı verici olsa da, kalıcı bir doku hasarı oluşturmayacaktır, lütfen devam edin."

Benzer şekilde, eğer ki aktör, içerideki odadan deneyin durdurulması için yalvaracak olursa ve denek de bunu bahane ederek deneyi durdurmak isterse, şu söylenmektedir:

"Öğrencinin hoşuna gitse de, gitmese de, her bir kelime çiftini öğrenene kadar devam etmek zorundasınız, dolayısıyla lütfen devam edin».

Eğer ki denek, bu emirlere boyun eğerek şok vermeyi sürdürürse, art arda 3 defa 450 voltluk şok verdikten sonra (ki bu, neredeyse kesin olarak her insanı öldürecektir), deney durdurulur.

Deneyden önce Milgram, insanların genel olarak kendileri böyle bir deneye tabi tutulsalardı, nasıl tepki vereceklerini anlamak için Yale Üniversitesi öğrencilerine ve akademisyenlerine bir dizi anket uygulamıştır. Katılımcılara, 450 voltluk maksimum şoku, böyle bir deneyde uygulama ihtimallerini 0'dan 4'e kadar 5 kademeli bir puan değeri üzerinden değerlendirmelerini istemiştir. Ankete katılan 100 öğrenciden hepsi 0 ile 3 arasında puanlar vermiş, genel ortalama ise 1.2 çıkmıştır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

- Yani neredeyse kimse, bu kadar yüksek bir dozu sadece emirler öyle söylüyor diye uygulamayacağını iddia etmiştir. Milgram, 40 psikiyatrist üzerinde yaptığı ankette de, bu araştırmacıların neredeyse tamamının 10. şoktan sonra deneyden kesinlikle vazgeçeceklerini ve bu kadar yüksek dozajda hiçbir otoriteye boyun eğmeyecekleri cevabını almıştır. Hatta psikiyatristler, kimsenin bu dozu vermeyi sürdürmeyeceğini ileri sürmüşlerdir.
- Milgram'ın deney sonuçları ise tam tersi bir tablo göstermiştir. Her ne kadar hemen hepsi bundan rahatsızlık duyduğunu belirtse de, deneklerin %65'i, yani **40 denekten 26 tanesi emirlere uyarak 450 voltluk inanılmaz yüksek şiddetteki elektriği öğrenci konumundaki aktöre uygulamıştır.** Deneklerin istisnasız her biri, sonuca ulaşmadan önce herhangi bir noktada deneyi durdurup ne yapılmak istendiğini sorgulamıştır. Hatta bazıları, deneyin durdurulması halinde kendilerine deneye katılmaları halinde ödenecek parayı iade edeceklerini söylemiştir. Deney boyunca denekler, birçok farklı stres ve korku tepkisi göstermiştir: terlemişlerdir, mırıldanmışlardır, kekelemişlerdir, dudaklarını ısırmışlardır, mızızlanmışlardır, inlemişlerdir, tırnaklarını yemişlerdir ve hatta kimisi, gergin kahkahalar atmış ve hafif gerginlik nöbetleri geçirmiştir.

Bu sosyal deney için: Bakırcı, Ç. M., 2018. Evrim Ağacı: <https://evrimagaci.org/milgram-deneyi-954...> adresinden yararlanılmıştır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Kültür:

Latince kökenli “*Cultura*” (İngilizceye *culture* olarak geçmiştir), “*cultus*” kavramı ile ilişkilidir. “*Cultus*” kavramı “*Cult ve Worship*” anlamlarına gelmektedir. Türkçe’de “mezhep (belli bir grup-yol)” ve “*tapınmak veya ibadet etmek*” anlamlarına gelmektedir. Bu bağlamda, mezhep ya da grup kavramları, kültürü yansıtmakta ve dolayısıyla da belli bir mezhep ya da gruptan olan kişiler belli şeylere inanır ve gerçekleştirirler (Mendenhall vd., 1995).

Kültür, ‘bir grubu diğer bir gruptan ayıran ortaklaşa programlanmış zekâ (akıl)’ pratikleridir (Hofstede, 1980:225).

Kültür, ‘bir topluluk tarafından öğrenilmiş, paylaşılmış, onların maddi ve maddi olmayan yaşam tarzlarını etkileyen, tarih boyunca gelişmiş değerler, tutumlar ve anlamlar bütünü’ olarak tanımlamıştır (Tayeb, 1992).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Parker'a (1998:165) göre kültür, okyanusta yüzen bir buzdağı gibidir. Nasıl ki buzdağının suyun üzerinde görünen kısmı varsa kültürün de davranış, normlar, adetler, dil ve sembolleri vardır. Bunlar kültürün görünen kısımlarıdır. Kültür hakkında gördüğümüz ya da bildiğimiz şeyler kültürün daha çok görünen yüzündedir. Aynı kültürün insanları, aynı işaretlerden, kelimelerden, işittiklerinden ya da gördüklerinden aynı manaları çıkarmaktadırlar. Bunun niçin böyle olduğunun sorusunun cevabı ise kültürün görünmeyen, gizli yüzündedir. Kültürün bir de görünmeyen kısmı vardır ki bu kısım da buz dağının asıl büyük bir kısmının su altında olması gibi, kültürün de asıl köklerinin değerler, inançlar ve varsayımlardan oluştuğudur. Bu değerler, inançlar ve varsayımlar ise; davranışları, normları ve sembolleri açıklamaktadır. Kısacası, insanlar sahip oldukları görünmeyen kültürel değerler sonucunda farklı şekillerde davranmaktadırlar (Yeşil, 2013:56).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Kültürlemede yeni bir sentezleme vardır. Kültürlemede yoktur. Kültürlemede var olanların kazandırılması vardır. Kültürleşmede karşılıklı etkileşim ve her iki tarafında etkileşerek bir değişimi vardır.

Kültür	→	Ürün
Kültürleme	→	Süreç
Kültürlenme	→	Sentezleme
Kültürleşme	→	karşılıklı etkileşme ve değişme

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Kültür, ‘bir toplumun zaman içerisinde yüz yüze geldikleri problemleri çözmek için geliőtirdikleri bir dizi kurallar ve metotlar’ olarak tanımlamıştır (Trompenaars, Hampden-Turner, 1997).

Her Farklılık, Kültürel Değildir Aynı zamanda, insanlar arasındaki farklılıkların hepsinin kültürel nedenlerden olmadığını da bilmek önemlidir. Bir grup mülteci aynı kültürel geçmişten geliyor olsa da, farklı bakış açıları olabilir, öncelikler konusunda farklı algıları, farklı tercihleri, başkalarına karşı farklı tutumları ve farklı davranış biçimleri olabilir. Tüm bu farklılıklar, her bir mültecinin bir birey olması ve kişisel özellikleri ve şahsına ait bir geçmişi olmasından kaynaklıdır (LIAM, 2018).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Kimlik

Kimlik kavramı, sosyal bilim literatüründe, genellikle; *birey* ve *toplum* kategorileriyle tanımlanmaktadır (Deng 1995:1; Jenkins 1996:4; Hogg & Abrams 1988:2). Gürses (1999) ise, farklı kavram ve tematik açılımlar üzerinden, kimlik kavramına içkin analitik çözümler yaparak, bu kavramı dört farklı boyutta ele almaktadır:

- Bir nesnenin kendisiyle bir, kendiyle özdeş olması ki bu anlam boyutuna *ayniyet* adı verilebilir.
- Bir bireyin bir kolektifle özdeşleşme ilişkisi üzerinden tanımlanması/ kendini tanımlaması ki kavramın bu boyutuna *aidiyet* adı uygun düşmektedir.
- Bir bireyin kim olduğu hakkındaki hukuki, bürokratik vs. bilgilerin toplamını ifade etmektedir.
- Bir bireyin psikolojik anlamda *kişilik kazanma*, *kendi olma* süreci. Bu boyut, ilk iki anlamın özelliklerini (ayniyet ve aidiyet) tümüyle reddetmese de, kolektiften çok kişiyi vurgulamasıyla ek bir anlam boyutu kazanmaktadır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Kimlik, içermenin olduğu kadar dışlamanın da ürünüdür. Bundan dolayı etnik diğer gruplar açısından tanımlayan şey, araya konulmuş olan toplumsal sınırdır, bu sınırlar içerisinde yer alan kültürel gerçeklik değildir. Toplumsal grupların sürekli bir oluşum içinde olabildikleri, sınırlarını sürekli olarak tanımladıkları görüşüne dayanan dinamik kimlik fikri söz konusu olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, ulusal kimlik, kolektif kimliğin özgül bir biçimdir (Schlesinger, 1987:230). Dolayısıyla:

Bütün kimlikler, bir toplumsal ilişkiler sistemi içinde oluşur ve birbirlerini karşılıklı tanımları gerekir. Kimlik... bir “nesne” olarak değil, bir simgeler ve ilişkiler sistemi olarak düşünülmelidir. Herhangi bir failin (agent) kimliğinin sürdürülmesi, tek, belirli bir kimlik değil; sürekli bir yeniden oluşum sürecidir ve bunda öz tanımlama ve farklılığın onaylanması boyutları birbiriyle devamlı iç içe geçer... kimlik, kolektif eylemin dinamik, gelişmekte olan bir yönüdür (Schlesinger, 1987:236).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Bireysel Kimlik

Bireysel ve toplumsal kimlikler biriyle karşılıklı bağıntılı olmakla birlikte, değer, norm, inanç ve ilintili formları inşa eden toplumsal yapıdır. Dolayısıyla toplumsal yapının bir üretimi olarak bireyin de *-tamamen olmasa da-* büyük oranda *toplumsal kimliğin ürünü* olduğu görülmektedir (Özgen, 2018).

Kimliğin bireysellik boyutu, büyük oranda kişinin kendi iç mülahazası ve duyuşsal dünyasına dair içerimleri kapsar ki bu içerim, büyük oranda *aidiyet* tanımına ulaşmaktadır. Bireyin aidiyet kavramı üzerinden bir değer üretimine katkıda bulunması, onu sahiplenme, koruma ve savunma güdüleriyle birlikte bir etki alanı oluşturur ki, bu aynı zamanda ideolojik bir üretime de alan açar. Bu durum, özne- kimlik ilişkiselliği üzerinden boylanarak, bir iktidar alanına dönüşebilmektedir (Özgen, 2018:117). Diğer bir ifadeyle kimlik, bir kişi veya grubun kendisini tanımlaması ve kendini diğer kişi veya gruplar arasında konumlandırmasıdır. Politikacıların, özellikle uluslararası ilişkilerde ve iç siyasette kullandıkları kimlik vurgusu da, bu tür kullanımlara örnek verilebilir (Bilgin, 2007:8) .

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Toplumsal Kimlik:

Toplumsal kimliğin inşası çeşitli amaçlar bağlamında, ideolojik üretimlere alan açmaktadır. Bu ideolojik üretimler, ister propaganda yoluyla, ister çeşitli yaptırımsal kurallar ve politik uygulamalar yoluyla olsun, kitlelere aktarılan (veya dayatılan) *türdeşlik kimliği*, ideolojinin yayılmasında etkin aygıt görevi görmektedir. Dolayısıyla, ideolojik bir aygıt üzerinden inşa edilen toplumsal kimliğin aynılaştırılması veya özdeş kılınmasının nihai hedefi bir iktidar alanını (*bir territorial alanı*) yaratma çabasına delalet eder. Böylelikle, özdeş veya *aynıyet* durumunun pekiştirilmesi üzerinden de, aynı zamanda bir kültürel geleneğin konsolide edilmesi ve temsiliyet alanının da ikame edilmesi sağlanmış olur (Özgen, 2018).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Ulusal Kimlik:

Ulus kavramı, genel bir tanımlamayla, siyasal anlamda örgütlenererek belli bir toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan, ekonomik yaşam, dil, inanç, tarih ve kültürel özellikler yönünden ortaklık gösteren en geniş insan topluluğu olarak tanımlanabilir. Ulusçuluk yaygın bir biçimde yabancıya duyulan öfkeyi ve bu öfkeye bağlı olarak, devlete sadakat ve devletin otoritesi karşısında disipline edilme şeklinde bir açılımı içermekte (Bauman, 1999:191) ve toplumun tümünü kapsayacak şekilde baskıcı bir yön sergilemektedir. Bu baskıcı yönle ulusçuluk, ulusu kuşatan sembollerin oluşturulmasını zorunlu hale getirir ve en azından belirli bir derecede de olsa bireyin kişiliğinin değişmesine neden olarak yeni bir kolektif kişilik temin eder (Berger, 1958:186).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Valentin'e (2001: 297) göre, ulusal kimlikler sadece kendi içindeki benzerlik duygularını geliőtirmekle kalmazlar, aynı zamanda, öteki'lerden farklı olduklarını da vurgularlar. Anderson (1983:16), ulus kavramını, insanlarla komđu, sınırlı zenginliklere ve belirlenmiŐ hudutlara sahip (tahayyül edilen) bir kavram olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla ulus kavramı aynı zamanda bir kimliğin de üretimini beraberinde getirmektedir. Bloom'un (1990:52) ifadesiyle ulusal kimlik, bir topluluğun sahip olduğu ve içselleŐtirildiĐi aynı ulusal sembolleri betimlemektedir.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

İnançsal- Dinsel Kimlik:

İnanç ve din kavramları sıklıkla birbirinin yerine kullanılsa da, aslında, zihinsel ve duyuşsal örüntüler ve kapsam itibariyle tam olarak örtüşmedikleri kolaylıkla fark edilebilir. İnanç; bir düşünceye kesin ve sağlam bir biçimde, içten, gönülden bağlı bulunma, güvenle içselleştirme, doğru sayma ve inanmayı ifade eder. Diğer bir ifadeyle, gerçekte kesin olan bir şeyin kanıtlanması (daha çok ampirik verilerin referans alınması) için ampirik kanıtlar olsun veya olmasın bir kişinin zihninde oluşan durumdur. İncanın tanımlanmasının bir başka yolu ise bunun gerçek olma olasılığına karşı pozitif yönde tutum gösteren bir tutumun zihinsel temsil olarak görülüyor olmasıdır. Örneğin, gökbilimcilerin artık Pluton'u bir gezegen olarak sınıflandırmadığını okuyanlar (bu durumda gökbilimcilerin Pluton'u artık bir gezegen olarak sınıflandırmadığı inancı), yeni bir inanç kazanırlar (Schwitzgebel, 2015). Bu ve benzeri edinim daha çok bilişsel temelli bir edinimi ifade eder.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Din kavramının etimolojisi hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Kimilerine göre, *din* sözcüğü Babilce, kimilerine göre Arapça ve kimi diğer bazı araştırmacılara göre ise bu kavram, Latince kökenli olup dürüst olma, Tanrıya inanmak (dindar) ve günah çıkartmak gibi farklı anlamları ihtiva etmektedir (Dönmezer, 1994).